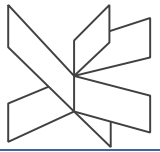

Professionalisering af studiegrupper – en strategisk indsats i læreruddannelsen

Baggrund

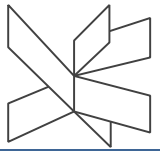
”Formålet med læreruddannelsen er, at den studerende gennem uddannelsen tilegner sig den viden og de færdigheder, der er forudsætningen for at kunne virke som faglig, pædagogisk og didaktisk kompetent lærer i den danske folkeskole iht. folkeskolens formål”

At arbejde i studiegrupper er et bærende element i uddannelsen, men det er faktisk først nu blevet beskrevet og begrundet eksplicit....

Hvorfor arbejde i studiegrupper?

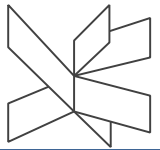
Hvorfor professionalisere studiegruppearbejdet?

Hvilke begrundelser/ perspektiver?

- Læring
- Trivsel ("sense of belonging")
- Gennemførelse
- Studieintensitet
- Teamsamarbejde/ professionelle læringsfællesskaber i skolen
- Økonomi

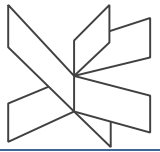

Hvad er en professionel studiegruppe?

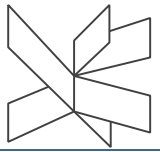
”Professionalisering af arbejdet i studiegrupper betyder, at der arbejdes med et relevant og begrundet indhold på hensigtsmæssige måder, der styrker de studerendes læring og udvikling af professionskompetencer. Professionalisering omfatter forventningsafstemning i forhold formål, indhold, arbejdsformer, tid, rolle- og ansvarsfordeling, klar kommunikation, samskabelse af processer og produkter og evaluering. Professionalisering af arbejdet i studiegrupper omfatter anvendelse af et fagsprog, en struktur for samarbejdet, facilitering og faglig refleksion over samarbejdet i studiegruppen”.

Indsatser i VIA Læreruddannelsen

- Ledelsesmæssig og organisatorisk indsats
- Udarbejdelse af kommissorium med retning, rammer, råderum og ressourcer
- Nedsat tværgående arbejdsgruppe med en leder og en studiegruppevejleder pr sted
- Tekst indsat i Institutionsdelen af studieordningen
- Kompetenceudvikling/ møder med underviserne
- Guides til studerende og undervisere
- Obligatoriske workshops på 3 udd.steder
- Studiegruppevejledere/ holdvejledere
- Studiegruppesamtaler
- Plan for progression over 4 år
- Erfaringsopsamling og videreudvikling

De foreløbige erfaringer....

- Indsatserne er kommet godt fra start
- Det tager tid...
- Det kræver vedholdende og insisterende opfølgning og videreudvikling

De studerende skal opleve mening- samt øve og træne
Underviserne spiller en afgørende rolle
Ledelsens opmærksomhed er ligeså afgørende...

Om erfaringer – pointer fra interviews med undervisere og studerende

Indblik i implementeringsarbejdet og indsatserne

To interviews med studerende og to interviews med undervisere Læreruddannelser i Skive og Silkeborg.

Læreruddannelsen i Skive

Lokale indsatser - rettet mod praktikgrupper på 1. årg.:

- Fælles guide
- Workshops om studiegruppefacilitering
- Studiegruppetjeneste v/
studenterstudievejledere
- Individuelle studiesamtaler med underviser

Pointer fra studerende - Skive

- Arbejdet i praktikgrupper er givende og udfordrende. Det forventes at samarbejdet *skal fungere*, men hjælpemuligheder er uskarpe.
- Guiden et godt tiltag - mere tid til arbejde med den efterspørges.
- Workshops huskes svagt - *der var noget godt ved dem*.
- Fedt med studerende i studiegruppetjenesten og skriftlige aftaler – *vi taler samme sprog*.
- Godt at reflektere over gruppesarbejdet efter observationspraktik.
- Studieguide og Studiegruppebogen bør være obligatorisk og indgå i undervisningen.

Pointer fra undervisere - Skive

- Vigtigt med formaliseret studiegruppearbejde gennem studieordningen.
- Guiden tydeliggør uddannelsens forventninger til studerendes studiegruppearbejde.
- Workshops om samarbejdsaftale har været i fokus.
- Studenterstudievejledere er populære hos de studerende. Snitflader ml. underviser og studenterstudievejledere er vigtige.
- Større skriftlighed i flere henseender anbefales
- Projektet skal holdes i kog , ellers *nu har vi gjort det*

Læreruddannelsen i Silkeborg

Lokale indsatser især rettet mod 1. årg.:

- Guides til 1. årg., (til 2.-4. årg.) og til undervisere.
- Teamstøtte til studiegrupper.
- Workshops om studiegruppefacilitering.
- Studiesamtaler med studiegrupper.
- Studiegruppevejledere.

Pointer fra studerende - Silkeborg

- Workshops gav indblik i strukturering af studiegruppearbejde og i håndtering af gruppeproblemer.
- Guides huskes ikke lige – men *præsenter dem ved studiestart og "bær dem ind" i undervisningen.*
- Godt at arbejde med kontrakt, forventningsafstemning og facilitatorrolle.
- Italesættelse af minimumskriterier for deltagelse i studiegruppearbejde er vigtigt.
- Administrative studiegrupper frem til jul er OK.
- Efterlyser øvebaner - bedre sammenhæng mellem studiegruppearbejde i undervisningen og workshops.

Pointer fra undervisere - Silkeborg

- Godt med skemalagt studiegruppearbejde, minimumskriterier for deltagelse og at undervisere øver sig!
- Den største udfordring er studerendes samarbejde. Samarbejdstema skal indgå i al studiearbejde, fx med metarefleksion.
- Undervisernes arbejde med elementer fra guides, workshops og Studiegruppebog løses forskelligt.
- Forslag om én holdansvarlig underviser pr. hold.
- Studerende tilgang til studiegruppearbejde - *et håb, at de efterhånden kan se, at de er nødt til at samarbejde.*

Centrale pointer til studiegruppeledelsen:

- Involverer undervisere mere i indsatsen, så indsatsen med professionalisering af studiegrupper følges op i undervisningen i forbindelse med relevante studiegruppeopgaver. Fx lad evaluering af samarbejdet i studiegrupper indgå i udvalgte modul- og opgaveevalueringer over alle fire år .
- Kompetenceudvikling og videndeling blandt kollegerne ift deres forståelse af indsatsen og deres betydning ift opfølgning

Centrale pointer til studiegruppeledelsen:

- Overvej hvordan de igangsatte initiativer (guide, workshops, studiegruppevejledere, anbefalet bog, mv) systematisk kan inddrages, anvendes og arbejdes med over tid i undervisningen.
- Samarbejdsudfordringer og konflikthåndtering i studiegrupper tematiseres både af studerende og undervisere. Overvej inddragelse af ældre studerende fx studenterstudievejledere og/eller udpegning af holdansvarlige underviser.

Studiegruppensamarbejde i et progressionsperspektiv

Læreruddannelsen i Aarhus

Berit Werner Hansen

Progressionen og grundlaget

‘Det er intentionen, at der gennem uddannelsen foregår en udvikling, som bredt kan karakteriseres som en udvikling fra *arbejdet i studiegruppen* frem mod et velfungerende professionsorienteret *professionelt læringsfællesskab*.’

Studiegruppensamarbejdet begrundes ud fra et professions-, et lærings- og et uddannelsesperspektiv.

Ved LIA beskrives samarbejdet som et samspil mellem henholdsvis studiegruppens struktur, indhold og relationer (Nielsen, 2012)

Beskrivelse af progressionen på årgangene

På 1. årgang er det centralt for gruppearbejdet, at de studerende **udvikler kompetencer til at agere i gruppeprocesser og læringsfællesskaber på en sådan måde, at gruppearbejdet fremstår som værdifuldt, og at studiegruppeprocesser udvikler sig fra at være understøttet af den holdansvarlige underviser til, at studiegrupperne i højere grad varetager gruppeprocesserne selvstændigt.**

Der bliver arbejdet med *dannelse af studiegrupper og studiegruppesamarbejde, facilitering af møder, kommunikation og studiegruppen* som et læringsfællesskab og studiegruppearbejde som et **middel til udvikling af de studerendes personlig dømmekraft, holdningsdannelse samt vidensudvikling.**

2. årgang

På 2. årgang forholder vi os til: *”hvordan vi bærer hinanden dygtigt”*. Det gør vi bl.a. ved at anvende og *reflektere over og med pædagogiske faglige begreber*, samt videns-, færdigheds- og kompetencemålene fra Eleven læring og udvikling & Specialpædagogik. Der vil være et særligt **fokus på ”at udvikle et samarbejde, der bygger på respekt og lydhørhed”** ud fra et særligt blik **på diversitet og forskellige deltagelsesmuligheder**. Det er intentionen at itale – og iscenesætte disse forskelligheder, samt arbejde med dem pædagogisk, så det bliver til en *professionel styrke*.

3. årgang

På 3. studieår indgår de studerende i uddannelsens sidste halvdel, hvor der i stigende grad sker en *orientering mod professionen*. På uddannelsen er den studerendes variation af hold større og dette fordrer, at den studerende er i stand til *selvstændigt at tage initiativ til og tilrettelægge samarbejder i disse sammenhænge*. Fordringen er her, at **den studerende mestrer at anvende sin viden og sine kompetencer i nye situationer og sammenhænge**.

4. årgang

På 4. årgang danner den studerende med øget **selvstændighed stærke synteser mellem studiets elementer (fagområder, praktik, det almene og bachelorprojektet) og arbejder på hensigtsmæssige måder med et relevant og begrundet indhold, der har et skoleudviklingsperspektiv. Der fokuseres på en bevægelse fra at arbejde professionelt i studiegrupper hen imod skolens professionelle læringsfællesskaber, således at den studerende udvikler kompetence til at indgå i et teamsamarbejde, der er karakteriseret ved at være et didaktisk lærings- og udviklingsrum.**

Progressions-stilladsering

Organisering:

- Organisering på stamhold som er fælles om LG og undervisningsfag 1
- Holdansvarlig tilknyttet stamholdet på alle årgange (altid en underviser som har holdet i studieåret)
- Klyngeorganisering.

Progressions-stilladsering

Uddannelsesdokumenter

- Uddannelsens fælles dokument om formålet og grundlægsforståelsen for studiegruppesamarbejdet ved LIA
- Studerendes guide til studiegruppesamarbejde på 1. år
- Beskrivelse af formål og opgaver for holdansvarlig og klyngeteam (med tilhørende ressource)
- Uddannelsesforståelser ved Læreruddannelsen i Aarhus

Didaktiske designs

- Gruppebaserede studiesamtaler på alle årgange
- Didaktisk design for studiegruppesamarbejdet på 1. årgang og 2. årgang

Eksempel: Holdansvar 1. årgang

- Studiekompetencer og professionalisering af arbejdet i studiegrupper. Se det didaktiske design til dette i første semester [her](#) og de to dokumenter om studiegrupperarbejde Studerendes guide til studiegruppesarbejde på Læreruddannelsen i Aarhus [her](#) samt Studiegruppesarbejde på Læreruddannelsen i Aarhus – et uddannelses- og forvaltningsdokument [her](#)
- Deltagelse i temadagen for første årgang.
- Gennemførelse af studiesamtaler, se didaktisk design til dette [her](#)
- Opmærksomhed og hjælp til rammesætning af det studiesociale miljø på holdet.

Didaktisk design

1. Årgang: Tre faser med hver sine konkrete forslag til indhold, organisering og arbejdsformer

At ville noget med nogen: Dannelse af studiegrupper og studiegruppesamarbejde.

At gøre noget med nogen: Facilitering af møder, kommunikation og studiegruppen som et læringsfællesskab.

At tage stilling med nogen: Projektarbejde som afsæt for udvikling af de studerendes personlige dømmekraft, holdningsdannelse samt vidensudvikling.

2. Årgang: Knyttet til kompetence, viden og færdighedsmål i Elevens Læring og Udvikling samt Specialpædagogik og inklusion (gruppeprocesser, relationskompetencer, kommunikation, samarbejde, konflikthåndtering mm)

Inspirationsrunde

- Gå sammen i makkerpar og vælg, hvilke konkrete eksempler I vil arbejde med.
- Gå til det bord, hvor eksemplerne er – efter ”først til mølle” i forhold til plads ved bordet.
- Der er 5 borde.

Inspirationsborde

Bord 1: Studieguides

- Århus Læreruddannelse: Studerendes guide til studiegruppe-samarbejdet på Læreruddannelsen i Århus
- Silkeborg Læreruddannelse: Guides for Studerende på 1. årg., Studerende på 2.-4. årg og Undervisere

Bord 2: Workshops/kompetencebånd

- Silkeborg Læreruddannelse: Professionalisering af studiegrupper 1. årg. Workshop 1, 2, 3.
- Nr. Nissum Læreruddannelse: Studiekompetenceforløb omkring studiegruppearbejdet på 1. årg.
- Skive Læreruddannelse: Plan for workshops vedr. studie- og praktikgrupper på 1. årg

Bord 3: Studiegruppesamtale

- Århus Læreruddannelse: Gruppevejledningssamtaler på 1. 2 og 3. årg. – et inspirationsmateriale
- Silkeborg Læreruddannelse: Faciliteret mediation

Bord 4: Studiegruppeopgaver i ELU og SPÆD

- Århus Læreruddannelse: Studiegrupper på Læreruddannelsens 2. årg. *Hvordan bærer vi hinanden dygtigt?*

Bord 5: Progressionsplaner

- Århus Læreruddannelse: Studiegruppesamarbejde på Læreruddannelsen i Aarhus – et uddannelses- og forvaltningsdokument.